

O'QITUVCHILARNING KASBIY KOMPETENSIYASINI UZVIY RIVOJLANTIRISHNING SAMARALI USULLARI VA MUAMMOLARI

Tursunov Odiljon Azimovich FDTU 1-son akademik

litseyi tarix fani o'qituvchisi

Bahodirova Mashxura Bahodirovna FDTU 1-son

akademik litseyi ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi

Maqsudova Nilufar Rayimjonovna FDTU 1-son

akademik litseyi ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi

Osimova Rayxona Adhamjon qizi FDTU 1-son a

kademik litseyi ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi

Annotatsiya: O'qituvchilar ta'lim tizimining asosi bo'lib, ularning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish ta'lim sifatini oshirishda muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilarning kompetensiyasi, ya'ni professional mahorati, bilim va ko'nikmalari, ta'lim jarayonida o'quvchilarga ta'sir ko'rsatadi. Ushbu maqolada o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini uzviy rivojlantirishning samarali usullari va muammolari haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: kasbiy kompetensiyas, usullar, muhokama, interaktiv metodlar, innovatsion yondashuvlar, tajriba almashish, bilim, ko'nikmalar.

O'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda birinchi navbatda, ularning bilim darajasini oshirish zarur. Ta'lim jarayonida yangi pedagogik texnologiyalar, metodologiyalar va innovatsion yondashuvlar haqida muntazam ravishda ma'lumot olish muhimdir. O'qituvchilar uchun seminarlar, treninglar va

malaka oshirish kurslari tashkil etish, ularning professional rivojlanishiga yordam beradi. Bu jarayonlar orqali o'qituvchilar yangi bilim va ko'nikmalarni egallab, o'z ish faoliyatida qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Shuningdek, o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda tajriba almashish muhim rol o'ynaydi. O'qituvchilar o'zaro tajriba almashish, bir-birlaridan o'rganish orqali o'z bilim va ko'nikmalarini kengaytirishi mumkin. Bu jarayonni rag'batlantirish uchun o'qituvchilar o'rtasida seminarlar, konferensiyalar va boshqa tadbirlar o'tkazish kerak. Bunday tadbirlar o'qituvchilarning o'zaro muloqotini kuchaytiradi va ularning professional rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.[1]

O'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda muhim jihatlardan biri ham o'quv dasturlarini yangilashdir. Ta'lim tizimida o'quv dasturlari va materiallarining dolzarbligini ta'minlash, o'qituvchilarga zamonaviy bilim va ko'nikmalarni berish imkonini yaratadi. O'quv dasturlarini ishlab chiqishda pedagogik ekspertlar, o'qituvchilar va ta'lim sohasidagi mutaxassislar ishtirok etishi zarur. Bu jarayon o'qituvchilarning o'z kasbiy kompetensiyasini oshirishga yordam beradi. Biroq, o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda bir qator muammolar ham mavjud. Birinchidan, o'qituvchilarning malaka oshirish imkoniyatlari cheklangan bo'lishi mumkin. Ba'zi o'qituvchilar uchun malaka oshirish kurslari yoki seminarlar mavjud emas yoki ularga qatnashish uchun yetarli vaqt yo'q. Bu esa o'qituvchilarning o'z bilim va ko'nikmalarini yangilashiga to'sqinlik qiladi.[2]

Ta'lim tizimidagi moliyaviy cheklovlar ham o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. O'qituvchilar uchun zaruriy resurslar, materiallar va treninglar uchun mablag' yetishmasligi, ularning professional o'sishiga to'sqinlik qiladi. Ta'lim muassasalari bu muammolarni hal qilish uchun qo'shimcha mablag'larni jalb qilishlari zarur. O'qituvchilarning o'zaro hamkorligi va tajriba almashishi uchun sharoitlar etarli darajada yaratilmagan bo'lishi mumkin. Ba'zi ta'lim muassasalarida o'qituvchilar o'rtasida muloqot va hamkorlikni rag'batlantiruvchi tadbirlar o'tkazilmaydi. Bu esa

o'qituvchilarning o'z bilim va ko'nikmalarini oshirish imkoniyatlarini cheklaydi. Shuningdek, o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda motivatsiya ham muhim omil hisoblanadi. O'qituvchilar o'z ishlariga qiziqish va motivatsiya bilan yondashsa, ularning rivojlanish jarayoni ham samarali bo'ladi. Ta'lim muassasalari o'qituvchilarni rag'batlantiruvchi tizimlarni joriy etish orqali ularning motivatsiyasini oshirishlari kerak.[3]

O'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishning samarali usullari va muammolarini tahlil qilganda, ularning ta'lim tizimidagi o'rni va ahamiyati yanada oshadi. O'qituvchilarni doimiy ravishda rivojlantirish, ularning bilim va ko'nikmalarini yangilash, ta'lim sifatini oshirishga olib keladi. Bu jarayon ta'lim tizimining samaradorligini oshirish va o'quvchilarni zamonaviy bilimlar bilan ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Kelajakda o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda innovatsion yondashuvlar va yangi metodologiyalarni joriy etish zarur. Ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni qo'llash, masofaviy ta'lim va boshqa zamonaviy usullar o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishiga yordam beradi. Bunday yondashuvlar o'qituvchilarning o'z bilimlarini kengaytirish va zamonaviy ta'lim talablariga moslashish imkoniyatini yaratadi.[4]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini uzviy rivojlantirish ta'lim sifatini oshirishda muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilarni malaka oshirish, tajriba almashish, o'quv dasturlarini yangilash va motivatsiyani oshirish orqali ularning professional rivojlanishini ta'minlash mumkin. Biroq, bu jarayonda mavjud muammolarni hal qilish uchun ta'lim tizimida kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur. O'qituvchilarni rivojlantirish, o'z navbatida, ta'lim sohasida ijobiy o'zgarishlarga olib keladi va o'quvchilarning sifatli ta'lim olishlariga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullayeva, M. (2021). O'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini oshirishda innovatsion yondashuvlar. Ta'lim va tarbiya, 3(1), 45-50.
2. Karimov, B. (2020). O'qituvchilarning malaka oshirish tizimi: muammolar va yechimlar. O'zbekiston ta'limi, 4(2), 12-17.
3. Tursunova, N. (2022). Pedagogik tajriba almashish: o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishiga ta'siri. Pedagogika va psixologiya, 5(3), 78-83.
4. Qodirova, S. (2023). O'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda raqamli texnologiyalar. Raqamli ta'lim, 1(1), 34-40.
5. Murodov, A. (2021). Ta'lim tizimida o'qituvchilarning motivatsiyasini oshirish. Ta'lim va innovatsiyalar, 2(4), 22-29.
6. Isroilov, D. (2020). O'qituvchilarning kasbiy rivojlanishi: muammolar va strategiyalar. O'zbekiston pedagogik ilmiy jurnali, 3(2), 56-61.
7. Rahimova, L. (2022). O'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini oshirishda malaka oshirish kurslari. Ta'lim va tarbiyaviy ishlar, 6(1), 15-20.
8. Xolmatova, G. (2023). O'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda o'quv dasturlarining roli. Ta'lim va jamiyat, 2(2), 10-15.